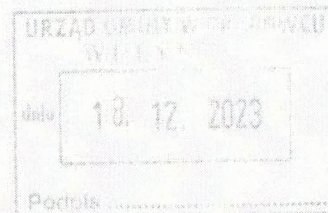

**GŁOSEM NARODU JEST HARMONIA OJCZYSTA, MIECZEM – JEDNOŚĆ
I ZGODA, CELEM – PRAWDA (C. K. NORWID).**

mjr rez. dr Marek Gaska
22-425 Grabowiec
ul. Skierbieszowska 86
marek_gaska@poczta.onet.pl

Grabowiec, 17.12. 2023 r.

**Szanowny Pan
Bartosz Popek
Wójt Gminy Grabowiec**

**Szanowna Rada
Gminy Grabowiec**

Petycja

Petycja w sprawie odrestaurowania mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym w Grabowcu, odrestaurowania pomnika w Grabowcu Górze poświęconego pomordowanym we wrześniu 1939 r. oficerom i żołnierzom WP oraz w sprawie ujednolicenia nazwisk, pomordowanych - na tablicach na terenie Mogił Pamięci Narodowej, w Kościele Parafialnym oraz na pomniku w Grabowcu Górze.

Petycja

Cel petycji: konieczność ujednolicenia nazwisk pomordowanych oficerów i żołnierzy we wrześniu 1939 r. w Grabowcu Górze, odrestaurowania mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym w Grabowcu i pomnika w Grabowcu Górze.

Przedmiot petycji

Petycja dotyczy nazwisk wymienionych na tablicy w kwaterze Mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym w Grabowcu, na tablicy w Kościele Parafialnym w Grabowcu i na pomniku w Grabowcu Górze oraz odrestaurowania: mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym w Grabowcu i pomnika w Grabowcu Górze.

Nawiązując do:

- *Petycji z dnia 12.04. 2022 r. (data wpływu 13.04. 2022r.) w sprawie rewitalizacji zabytkowych cmentarzy: rzymsko-katolickiego w Grabowcu, wojennych w Bereściu i na Wolicy w ramach projektu :zabytkowe cmentarze-ocalmy od zapomnienia,*
- *Petycji z dnia 12.07. 2022 r. (data wpływu 13.07. 2022 r.) w sprawie podjęcia działań edukacyjnych, informacyjnych, wydawniczych oraz w zakresie prawa miejscowego w celu wypromowania nazwy historycznej Rzeczpospolita Grabowiecka,*

- *Petycji z dnia 02.02. 2023 r. w sprawie ochrony i opieki nad zabytkami oraz Miejscami Pamięci Narodowej w Gminie Grabowiec,*
- *Petycji z dnia 23.03. 2023 r. w sprawie utrwalania Pamięci Narodowej oraz opieki i ochrony zabytków,*
- *Petycji z dnia 27.03. 2023 r. (data wpływu 03.04. 2023 r.) w sprawie wypromowania nazwy historycznej Rzeczpospolita Grabowiecka,*
- *a przede wszystkim Petycji z dnia 11.07. 2022 r. w sprawie ujednolicenia nazwisk, pomordowanych we wrześniu 1939 r. w Grabowcu Górze oficerów i żołnierzy, na tablicy na terenie Mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym w Grabowcu, na tablicy w Kościele Parafialnym i na pomniku w Grabowcu Górze,*

wnoszę ponownie *Petycję w przedmiotowej sprawie rozszerzając jej zakres także o pilne odrestaurowanie mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym w Grabowcu i pomnika w Grabowcu Górze.*

Wnioskuję do Pana Wójta i Rady Gminy Grabowiec o podjęcie odpowiednich przedsięwzięć przez Urząd Gminy Grabowiec wspólnie z Parafią rzymsko-katolicką w Grabowcu, Sołectwem wsi Grabowiec-Góra, zarządem Cmentarza Parafialnego w Grabowcu, IPN Oddział w Lublinie oraz organizacjami pozarządowymi w celu doprowadzenia do ujednolicenia nazwisk pomordowanych we wrześniu 1939 r. w Grabowcu Górze oficerów i żołnierzy. A także odrestaurowanie mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym w Grabowcu i pomnika w Grabowcu Górze. Pomnik w Grabowcu Górze znajduje się w opłakanym stanie technicznym. Wymaga on natychmiastowej interwencji służby konserwatorskiej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie Wydziału Nieruchomości i Skarbu Państwa oraz nadzoru budowlanego Starostwa Powiatowego. Pieniądze na renowację można uzyskać Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Natomiast na renowację mogił Pamięci Narodowej z Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie - Wydział Nieruchomości i Skarbu Państwa. Pieniądze na renowację tablicy w Kościele można uzyskać z wymienionych instytucji lub przeprowadzić zbiórkę wśród parafian. Ks. Proboszcz wraz z Radą Parafialną wie, jak organizuje się taką zbiórkę.

Stwierdzam, że nazwiska wymienione na tablicy w kwaterze Mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym, na tablicy w Kościele i na pomniku w Grabowcu Górze wymagają korekty zgodnej z faktami historycznymi i księgą zgonów parafii rzymsko-katolickiej. Wymaga to podjęcia przez Wójta Gminy działań badawczych, organizacyjno-finansowych i logistycznych wspólnie z wymienionymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami Gminy Grabowiec. Środki finansowe można uzyskać w wymienionych powyżej instytucjach.

Nadmieniam, że dbanie o Miejsca Pamięci Narodowej wynika:

- *z Konstytucji RP z 1997 r.,*
- *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,*
- *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,*
- *Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej- Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,*

- *Ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski,*
- *Ustawy z dnia 24 lutego 2022 r. o ochronie dziedzictwa narodowego związanego z nazwami obiektów przestrzeni publicznej oraz pomnikami,*
- *Ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych ,*
- *Ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych.*

Uzasadnienie petycji

W 2019 r. przedmiotowej sprawie złożyłem pismo do organów Gminy. Odpowiedzi nie uzyskałem. Natomiast 14.02. 2021 r. (data wpływu 15.02.2021) złożyłem skargę do Moniki Grabarczuk, Przewodniczącej Komisji, Skarg, Wniosków i Petycji w trybie *art. 229, pkt 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 z późn. zm.). Nie otrzymałem merytorycznej odpowiedzi.

31.08. 2021 r. złożyłem zapytanie do Wójta Gminy na podstawie *Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej* (Dz. U. z 2020 r., poz. 2176). Nie otrzymałem merytorycznej odpowiedzi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa do chwili obecnej. Nadmieniam, że w 2019 r. przekazałem całościową dokumentację w przedmiotowej sprawie (od IPN w Lublinie, Wojskowego Biura Historycznego w Rembertowie i Ośrodka Studiów Wschodnich w Warszawie) na ręce pana Wójta i byłego sekretarza Tomasza Mołczana. Informuję, że prace nad ujednoliceniem nazwisk rozpoczął w latach 2017-2018 były Wójt mgr Waldemar Greniuk.

Za szczególnie istotne uważam konieczność odrestaurowania mogił Pamięci Narodowej na Cmentarzu Parafialnym w Grabowcu i pomnika w Grabowcu Górze. Z pomnika należy także zdemontować tzw. tablicę smoleńską, która została zamontowana nielegalnie i zdeponować ją w godnym miejscu (np. Kościele Parafialnym lub Izbie Pamięci).

Stwierdzam, że sprawa zamontowania tablicy tzw. smoleńskiej, na pomniku w Grabowcu Górze, ciągnie się od września 2010 r. Tablica została zamontowana m.in. przez przedstawicieli ŚŻŻAK Koło w Grabowcu i miejscowego ks. Proboszcza. Działania te były bezprawne, co potwierdzają przedstawiciele różnych instytucji i organów państwowych.

W 2011 r. i ponownie w 2015 r. złożyłem wniosek do Rady Gminy Grabowiec o podjęcie uchwały w sprawie zalegalizowania tzw. tablicy smoleńskiej . Zgodnie z *art. 18 ust. 2, pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* to rada gminy *podejmuje uchwały w sprawach, m.in. wznoszenia pomników*. Uchwała w przedmiotowej sprawie nie została podjęta przez radę gminy poprzednich, jak i obecnej kadencji. Wobec powyższego tzw. tablica smoleńska funkcjonuje w przestrzeni publicznej bezprawnie, ponieważ została zamontowana z rażącym naruszeniem prawa powszechnie obowiązującego i miejscowego – brak uchwały rady gminy i pozytywnej opinii Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Bezprawne zamontowanie tablicy przedstawiła także pani redaktor Jadwiga Hereta w artykule w 2010 r. Tygodniku Zamojskim. Śledztwo w tej sprawie na wniosek RGG prowadziła w 2022 r. zamojska policja. Efektów nie znam, ponieważ zeznawałem tylko jako świadek. To również powinno być przedmiotem analizy organów gminy.

Należy stwierdzić, że zamordowani żołnierze we wrześniu 1939 r. w Grabowcu Górze przez 50.lat czekali na pomnik i godne upamiętnienie. Budowa pomnika w latach 1988-1989 r. miała burzliwy przebieg i odbywała się wbrew ówczesnym władzom Gminy. Należy

podkreślić, że władze centralne w Warszawie były bardziej tolerancyjne, wykazały więcej zrozumienia i pozytywnego nastawienia do idei powołania komitetu oraz budowy pomnika niż władze gminne. Tylko determinacja miejscowych społeczników i kombatanatów doprowadziła do powstania komitetu oraz wybudowania pomnika. W ostatniej chwili, przed odsłonięciem pomnika dokonano korekty napisu na tablicy. Niestety w 2010 r. pomnik został ponownie „poddany rekonstrukcji tematycznej”. Nastąpiła deprecjacja pomnika poprzez zamontowanie tzw. tablicy smoleńskiej niezgodnie z interesem publicznym, prawnym i oczekiwaniami wspólnoty samorządowej.

Przede wszystkim należy wykazać pełen szacunek dla ofiar września i potępić akt zbrodni wojennej. Mogiły i pomnik poświęcony pomordowanym mówią o bolesnych oraz tragicznych wydarzeniach, które rozegrały się we wrześniu 1939 r. na terenie Gminy Grabowiec. Te Miejsca Pamięci zostały na trwałe włączone w naszą regionalną tożsamość i historię.

Natomiast ofiary katastrofy smoleńskiej należy uczcić zgodnie z zasadami etycznymi, chrześcijańskimi i przepisami wynikającymi z *ustawy z 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych*. Chciałbym jeszcze raz stwierdzić, że tablica tzw. smoleńska powinna zostać zdemonstrowana i umieszczona w godnym miejscu. Nie jest ona związana z historią regionu i nie symbolizuje miejsca martyrologii wojennej narodu polskiego.

Po 13. latach od tamtych wydarzeń (zamontowania tablicy smoleńskiej) trudno szukać winnych z imienia i nazwiska aktu tego bezprawia. Niestety, nikt się do tego nie przyznaje. Świadczy to, o tym, że były to działania bezprawne i pozbawione szacunku wobec miejsca Pamięci Narodowej.

Sprawę tę poruszałem także na portalu społecznościowym FB „Wolna Rzeczpospolita Grabowiecka”. Pisałem o tym także w artykule, w książce pod moją redakcją pt. ***Organizacja bezpieczeństwa lokalnego na przykładzie Województwa lubelskiego. Wybrane problemy***, redakcja naukowa Marek Gąska, WSEI, Lublin 2016, ss. 237-271.

Ponadto Eugeniusz Wilkowski, autor książki, pt. ***„Solidarność na terenie gminy Grabowiec w latach 1980-1989”***, Chełm 2012, odwołując się do spuścizny historycznej Gminy Grabowiec, na okładce wymienionej książki zamieszcza zdjęcie pomnika bez tzw. tablicy smoleńskiej. W moim przekonaniu świadczy to, jaki autor ma stosunek do zmiany, po części, charakteru pomnika. Katastrofa smoleńska z 10. kwietnia 2010 r. nie była zbrodnią wojenną. Zgadzając się na utrzymanie tzw. tablicy smoleńskiej na pomniku pomordowanych oficerów i żołnierzy stawiamy znak równości między zbrodnią wojenną a katastrofą lotniczą. To jest niedopuszczalne prawnie i etycznie.

Nie ma żadnych podstaw prawnych, moralnych i etycznych aby tablica tzw. smoleńska była umieszczona na pomniku w Grabowcu Górze, który jest poświęcony ofiarom zbrodni wojennych.

Jestem pewien, że rozsądek członków Rady Gminy i refleksja wynikająca z istoty dobra wspólnego, zgodnie z oczekiwaniami wspólnoty samorządowej, zwyciężą przy podejmowaniu decyzji w sprawie wymienionej tablicy.

Pobocznie pragnę zauważyć, że w związku z koniecznością realizacji niniejszej petycji i petycji wymienionych istnieje także potrzeba wykonania przepisów ***Ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski*** (Dz. U. z 2018 r., poz. 2529).

**Szanowny Pan Wójt Gminy Grabowiec,
Szanowna Rada Gminy Grabowiec,**

uprzejmie proszę o pozytywne rozpatrzenie petycji zgodnie z *Ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach* (Dz. U. z 2018 r., poz. 870) oraz *przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2022 r., poz. 2000, 2185).

Zgodnie z *art. 4, ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach* proszę o ujawnienie na stronie BIP Gminy Grabowiec przedmiotu i treści petycji, nazwiska i imienia, oraz meila i nr telefonu osoby wnoszącej petycję.

Uprzejmie proszę aby zgromadzona dokumentacja w przedmiotowej sprawie była dostępna i można było z niej skorzystać na podstawie *Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej* i zgodnie z *art. 11b ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*.

Marek Gaska